

Stichting 'De Duurzame Bij'

Samenvatting door: Marleen Boerjan

In februari van dit jaar is de Stichting 'De Duurzame Bij' opgericht. Deze stichting zal zich uitsluitend met bijen bezighouden. De stichting wil in eerste instantie vooral onderzoek doen naar Russische honingbijen die een natuurlijke resistentie hebben verworven tegen bijenziekten en plagen. Ondanks mijn enthousiasme over dit initiatief wil ik toch een kanttekening plaatsen bij de import van de Russische koninginnen. Waarom niet gewoon aan de slag met de in Nederland verblijvende bijen. Ook al is de import volledig volgens de regels verlopen, er is en blijft een risico bestaan van insleep van ziekten. Het voorgestelde onderzoek kan mijns inziens net zo goed gebeuren met koninginnen uit Nederlandse volken. Dat is natuurlijk wel wat lastiger: de eigenschappen van de Russische koninginnen zijn nu eenmaal veel beter beschreven dan van een willekeurige koningin uit een Nederlands bijenvolk. In dit artikel volgt een samenvatting van de tekst die de redactie ontving, met doelstellingen en de werkwijze van een stichting die wellicht een eigenzinnige rol kan gaan spelen in de toekomst van de Nederlandse bijenhouderij.

De bijenhouderij bekleedt een belangrijke functie in de maatschappij: er is steeds meer vraag naar bijenvolken voor de bestuiving in de fruitteelt maar ook in de natuur. De bijenhouderij wordt echter geplaagd door veel tegenvallers, bijvoorbeeld monocultuur bij gewassen en inkrimping van natuurlijke arealen. Maar de bijen zelf kampen met problemen in de vorm van plagen.

Nederland kent geen, zoals in Duitsland, professionele onderzoeksinstituten met toonaangevende wetenschappers, die gespecialiseerd zijn in de problematiek van de bijenhouderij. Voor veel zaken steunt de bijenhouderij dan ook op deze instituten bij onze bureaus, waarmee zonodig wordt samengewerkt. Op de Duitse instituten wordt geselecteerd op eigenschappen zoals zachtaardigheid, honingopbrengst, zwermduurzaamheid, winterbestendigheid en ziektebestendigheid.

In Nederland kennen we de 'Ambrosiushoeve' in Hilvarenbeek. Dit onderzoeksinstituut maakt sinds kort deel uit van Het Praktijkonderzoek Plant en Omgeving van Wageningen UR. De 'Ambrosiushoeve' doet in het algemeen onderzoek aan insectenbestuiving maar is minder gespecialiseerd in onderzoek op het gebied

van de bijenhouderij. Op dit moment is er geen relatie met het wetenschappelijk onderzoek op de universiteiten omdat er op de Nederlandse universiteiten geen bijenonderzoek meer plaatsvindt.

Bovenstaande gegevens waren allemaal redenen voor oprichting van de stichting 'De Duurzame Bij'. Het is een stichting die voor de Nederlandse bijenhouderij gaat samenwerken met de Duitse Bijeninstituten. Er zijn drie bestuursleden die de stichting hebben opgericht. Het voornaamste doel van de stichting is een oplossing te zoeken voor de vele plagen, die de honingbij ongeacht het ras belagen.

Voorbeeld

Een goed voorbeeld van een bijenplaag is de varroamijt, waarvan de bestrijding niet eenvoudig is. De bijenhouderij is voor de bestrijding overgeleverd aan geneesmiddelen. Het geneesmiddel flualinaat dat gebruikt wordt tegen de varroamijt heeft al een resistentie bij de mijt veroorzaakt. De stichting is voornemens bijen te kweken die zelf een resistentie hebben ontwikkeld tegen de plagen, zodat geen bestrijdingsmiddelen meer nodig zijn.

Russische bijen

Toen in 1905 de transsiberische spoorweg klaar was, zijn er volksverhuizers met *Apis Mellifera's* (carnica, macedonica, ligustica en caucasica) naar de streek ten noorden van Vladivostok getrokken. De bij kreeg daar te doen met de varroamijt, die op de *Apis Cerana* leefde. Na vele slachtingen onder de bijenvolken hebben de *Apis Mellifera's* langzaam, in 100 jaar tijd, een zekere mate van resistentie tegen de varroamijt opgebouwd. In veel gevallen kan er in deze streek nu zonder bestrijdingsmiddelen en bijzondere bedrijfsmethoden worden geïmkerd. We noemen deze bij nu de *Apis Mellifera Primorsky*.

De Amerikaanse onderzoeker Rinderer ontdekte deze bij en is in 1995, met collega's, ter plaatse onderzoek gaan doen. In 1996 zijn 100 koninginnen naar Amerika gehaald en ook daar is een varroaresistentie vastgesteld, nu tegen de in Amerika voorkomende varroamijt. In Amerika zijn deze koninginnen eerst getest door het United States Department of Agriculture op een quarantaine-eiland en later op het vaste land. Pas bij gebleken gezond zijn, zijn ze vrijgegeven. In 1998 werden de koninginnen aan enkele commerciële bijenhouders vrijgegeven voor verdere vermenigvuldiging.

Import naar Nederland

De stichting 'De Duurzame Bij' wil onderzoeken of deze Russische bijen ook voldoen onder de Nederlandse omstandigheden, waarbij onderzocht zal worden of ze ook bestand zijn tegen de Europese varroamijt. Vervolgens zal getracht worden de eigenschappen van de Russische bijen in onze bijen in te kruisen. De stichting zal dit onderzoeken met alle in Nederland voorkomende bijenrassen, zoals de *Apis Mellifera mellifera*, de *Apis Mellifera carnica* en de Buckfast bij. Inmiddels hebben we een 12-tal Russische Primorsky-koninginnen, na uitgebreide gezondheidstest, uit Amerika geïmporteerd. We hebben met professor Koeniger van het Deutsche Bienen Institut Oberursel een testprogramma afgesproken

dat aansluit bij de tests op de Duitse Instituten. De testen worden uitgevoerd op een viertal proefstanden, verspreid over het gehele land. Regelmatig zullen we de resultaten in Bijen bespreken. Het zal een lange weg zijn, maar het onderzoek is naar onze mening onontbeerlijk voor de Nederlandse bijenhouderij.

Informatie

Het bestuur van de Stichting 'De Duurzame Bij' wordt gevormd door de heren E.R. Pieterse (voorzitter); H. Heindijk (Penningmeester) en J. Dommerholt (secretaris). De heren H.H.W. Velthuis en J.P. van Praagh geven wetenschappelijke steun aan de stichting. Correspondentie adres: Esdoornlaan 3, 3951 DB Maarn.

bijen

BOEKBESPREKING

'Honig-Fibel' (Honing-ABC)

Jan J. Speelziek

'Honig-Fibel' (Honing-ABC), 'Wegweiser für den Fachkundenachweis des D.I.B.', een uitgave van het Landesverband Westfälischer und Lippischer Imker e.V.

Honing speelt in het Nederlandse voedselpakket slechts een ondergeschikte rol. Duitsland daarentegen neemt in dit verband, mondiaal gezien, een topospositie in. Daar bedraagt het honingverbruik per persoon per jaar namelijk $\pm 1,4$ kg. Rekenen we dat om in dagverbruik, dan komen we op 3,8 g ofwel statistisch gezien, één broodje met honing per week. Ongeveer 25-30% van het honingverbruik in Duitsland is afkomstig van eigen imkers, deels beroepsimkers. We treffen deze informatie aan in een publicatie van deze aan onze oostgrens gelegen imkersorganisatie, waarmee menig imker in het grensgebied een prettig contact onderhoudt. 'Westfalen-Lippe' telt momenteel ca. 6.000 imkers met in totaal 42.000 bijenvolken. Deze organisatie is qua omvang min of meer vergelijkbaar met die van de VBBN. Aangezien de gang van zaken omtrent het oogsten, het rijpingsproces van nectar in honing, de verwerking en de opslag bij onze oosterburen meer zijn afgestemd op de professionele imkerij, zijn de wettelijke bepalingen en regelingen er aanmerkelijk strenger dan in ons land. Daarom is de informatie in dit fraai geïllustreerde boekje ook voor onze hobby-imkers bijzonder interessant. Er zijn voorts een 85-tal 'multiple choice' vragen in verwerkt (met de antwoorden achterin), waarmee menige honing-

keurmeester ongetwijfeld nog wel de nodige moeite zal hebben. Voor mij was het in ieder geval een alleszins leerzaam werkje.

'Honig Fibel' is verkrijgbaar in het Bijenhuis te Wageningen. De prijs is f 5,-. Het omvat 43 pagina's en is op A5-formaat gemaakt met diverse kleurenfoto's in het middenkatern.

